

ТОРКВАТО ТАСО (1544–1595)

ИТАЛИЈА

УРБИНСКОЈ ВОЈВОТКИЊИ

У незрелој доби, плавој ружи слична,
Била си, која на сунчане зраке,
Не отвар груди, нег сред своје лаке
Зелене хаље, није свијету вична!

Или још боље сличила си Зори,
(Смртна ствар није поређење за те),
С које поља блијеште, а брда се злате
И чиста роса као дијамант гори.

Сад иако ниси ко прије зелена,
Иако ти прва младост није дана,
Још си увијек свјежа, мила и румена.

Тако се и цвијет више красан раји.
Кад отвори чашке, а сунце сред дана
Више него с јутра свјетлуца и сјаји.

Превео Олинко Делорко

МАДРИГАЛ

Ш уте шуме и ријеке,
море без вала снови,
вјетар у спиљи смирен отпочива,
а тамна ноћ је пуна
тишине, коју ствара бијела луна:
сву љубавну милину

ми сакрисмо у тмину:
нек љубав наша вечерас не дише
и нека се не гласи,
нек су нијеме пољупци и моји уздаси.

Превео Никола Милићевић

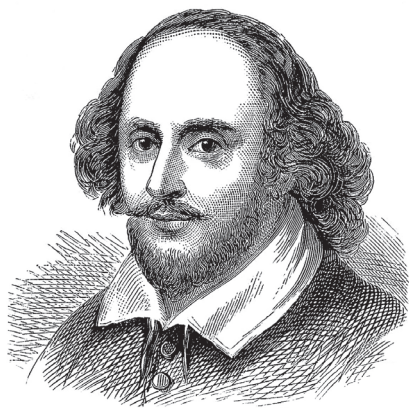

ТОРКВАТО ТАСО

Торквато Тасо (11. март 1544, Соренто – 25. април 1595, Рим), један од највећих италијанских песника, истовремено је и један од најнесрећнијих у италијанској књижевности. Његово најпознатије дело је *Ослобађање Јерусалима* (1575) посвећено сусрету хришћана и муслимана на крају Првог крсташког рата. Његова изразита сензуалност и трагика судара цивилизација, људских вредности и природе створиле су ремек-дело, блиско по стилу и тематици и данашњем читаоцу.

Тасо потиче из племићке бергамске породице. Са десет година отишао је у Рим да упозна свог оца, секретара принца Салерна. Приморан да живи с њим, студирао је филозофију и продубио знање из класичне књижевности. На послетку је свој усамљенички, несрећан и луталачки живот завршио помраченог ума. Иза себе је оставио и велики број лирских песама. Утицао је на српске песнике старог Дубровника, највише на Ивана Гундулића.

ВИЛИЈАМ ШЕКСПИР

Вилијам Шекспир (крштен 26. априла 1564 – 23. април 1616, Стратфорд), енглески песник и драмски писац, један је од највећих писаца у историји човечанства. Опус његових дела сачуваних до данас чини: 38 позоришних комада, 154 сонета, две дуге наративне поеме и још неколико других. Написао је 46 попевки које је често уносио у своје драме када би то драмска ситуација тражила. Његови позоришни комади су преведени на многе језике и приказују се свуда у свету, чешће него било који други. Између 1585. и 1592. започео је успешну каријеру у Лондону као глумац, писац и сувласник глумачке дружине *Људи лорда Чамберлена*, касније познатију као *Краљеви људи*. Вратио се у Стратфорд, вероватно око 1613. где је умро три године касније. Мало је писаних сведочанстава остало о његовом приватном животу (ожењен, отац троје деце). Постоје многа нагађања о његовој сексуалности, верским убеђењима, али и о ауторству.

Шекспирове љубавне сонете штампали су 1609. године његови пријатељи без његовог знања. То су најлепши сонети елизабетанског доба.

ВИЛИЈАМ ШЕКСПИР (1564–1616)

ЕНГЛЕСКА

СОНЕТИ

XXXI

Са твојим срцем – куцају сва драга
Срца што мишљах да су мртва; влада
У њему љубав. На лику ти блага
Светлост свих лица што су гробна сада.
Многу ми свету сузу око расу
Из дужне поште према милој сени
Свих мртвих, који сада као да су
Одсутни само, у теби скривени.
Ти си стециште љубави одбегле
Са даровима мртвих миљеника
И све, њихове, честице су легле
Љубави моје – у срце твог лика.

Сва мила лица видим ти у зени;
Ти си сви они, али и све мени.

XXXV

Због твога недела нек је тузи крај,
Ружа трн има, бистро врело – муља;
Облак и еклипса тамне сунчев сјај,
Пупољак лепи гнусног црва љуља.
Сви људи погреше, па и ја уз њих
Кад поредбама правдам грешно стање,
Да умањим твоју грешку ја је скрих
Величајући њено оправдање;
Твојој кривњи нађем разлог, те сад ја
Ко твој бранилац – тужиоца смени,
Готов да и себе окривим до дна:
Љубав и мржња ратују у мени,
Те саучесник постајем особи –
Милом крадљивцу – што ме горко роби.

ЈОХАН ВОЛФГАНГ ГЕТЕ (1749–1832)

НЕМАЧКА

КО ЧЕЖЊУ ЗНА...

Ко чежњу зна, тај зна
јад јада мога!
Печална с душе дна,
без иког свога,
онамо гледам ја
у небо меко.
Ах, ко ме воли, зна,
тај је далеко.
Свест мркне, горим сва
с дна срца свога.
Ко чежњу зна, тај зна
јад јада мога.

Превео Бранимир Живојиновић

IX РИМСКА ЕЛЕГИЈА

Подјесен вије се пламен са огњишта сеоски присног,
запуцка, засја, за трен суне са пружа у вис!
Дражи је мени вечерас; јер пре но се нарамак овај
претвори цео у жар, струни у пепео млак,
доћи ће премила моја. Запламсаће пруже и грање,
и као блистав пир проћи ће згрејана ноћ.
У зору она ће хитро напустити љубавни лежај,
да би из пепела нов очас распирила плам.
Јер је ту мазу Амор обдарио више но друге
даром да разбуди страст тек што је пепео скри.

Превео Бранимир Живојиновић

ЈОХАН ВОЛФГАНГ ГЕТЕ

Јохан Волфганг Гете (28. август 1749, Франкфурт – 22. март 1832, Вајмар), је дан је од највећих немачких и светских песника. Од родитеља је наследио научни метод и склад мисли, честољудље, тежњу за образовањем, песнички таленат и машту. Студирао је права у Лајпцигу, а потом одлази у Стразбург на усавршавање, где се заљубљује у немачке старине. Ту је заволео архитектуру и створио *Фауст*. Године 1775. у Вајмару, где је тада живела већина „дивљих генија”, започиње пријатељство са Шилером, те заједно покрећу часопис *Hore* и објављују збирку епиграма *Ksenie*. Поред драма, писао је лирске песме, баладе, романе, али и аутобиографију и теоријске текстове. Живео је у време класицизма и настајања романтизма и сентиментализма, што је све утицало на њега. Ипак, романтичари му нису много блиски јер је у основи био реалиста. Гете је песник хармоније, спинозиста који у природи види материнску силу човечанства. У зрелој фази, после побожних и анакреонтских песама и Хердеровог утицаја, развија слободан ритам који се приближава прози. Гетеова поезија постаје мисаона, а потом, када се окренуо Медитерану и Италији, дубоко чулна колико и рефлексивна. Такмичећи се са Шилером, пише прелепе баладе. *Фауст*, круна његовог стваралаштва, настајао је дуже од шест деценија, да би други део био објављен тек постхумно 1833. године.

ПЕТАР II ПЕТРОВИЋ ЊЕГОШ (1813–1851)

ЦРНА ГОРА

АЛ' ЈЕ ЋАВО АЛИ СУ МАЋИЈЕ

(одломак из „Горскої вијенца”)

Ал' је ћаво али су маћије,
али нешто теже од обоје!
кад је виђу ће се смије млада,
свијет ми се око главе врти.
Па све могах с јадом прегорети,
но ме ћаво једну вечер нагна,
у колибу ноћних Милоњића.
Кад пред зору и ноћ е мјесечна,
ватра гори насред сјенокоса,
а она ти однекуда дође,
украј ватре сједе да се грије;
чује да свак спава у колибе,
тада она вијенац расплете.
Паде коса до ниже појаса;
поче косу низ прси чешљати,
а танкијем гласом нарицати
како славља са дубове гране.
Тужи млада ћевера Андрију,
мила сина Милоњића бана
који му је ланих погинуо
од Тураках у Дугу краву;
па се снахи не дао острићи:
жалије му снахин в'јенац било
него главу свог сина Андрије.
Тужи млада, за срце уједа,
очи горѣ живље од пламена,
чело јој је љепше од мјесеца,
и ја плачем кâ мало дијете.
Благо Андриј' ће је погинуо,
дивне ли га очи оплакаше,
дивна ли га уста ожалише!

ПЕТАР II ПЕТРОВИЋ ЊЕГОШ

Петар II Петровић Његош (1/13. новембар 1813, Његуши – 19/31. октобар 1851, Цетиње), духовни и световни владар Црне Горе, један је од највећих црногорских то јест српских песника и филозофа. Рођен на селу, школовао се у неколико манастира, ујединио црногорска племена и успоставио централизовану државу. Залагао се за ослобођење и уједињење свих Срба и уједињење са Србијом. Није био популаран као владар, јер је увео порез и укинуо крвну освету.

Његово најпознатије дело је епска поема *Горски вијенац*, која се сматра ремек-делом читаве словенске књижевности. Међутим, још значајнијим, вреднијим, духовно и мисаоно дубљим, сматра се његов спев *Луча микроkozма*, који га сврстава у ред највећих светских мистичних песника. Остала значајна дела су *Опледало српско* и *Лажни цар Шћейан Мали*. Његова песма *Ноћ скуйља вијека* једна је од најлепших љубавних песама српске књижевности. Сахрањен је на Ловћену, где му је 1974. подигнут маузолеј, дело Ивана Мештровића.